

Oehoes in Zweden

Door G. L. Ouweneel

Zeearend, slechtvalk en oehoe zijn de stootvogels waarover de Zweden het meest bezorgd zijn. Het teruglopen van de broedpopulaties van deze soorten gedurende de afgelopen 15 jaar is dermate onrustbarend dat de Zweedse ornithologen door het geheimhouden van de broedgevallen trachten te bewerkstelligen dat deze soorten als broedvogel voor het land blijven bewaard. Dat het inderdaad om „de laatste paren” gaat blijkt uit de cijfers die o.m. „Sveriges Natur” van tijd tot tijd publiceert. In 1965 brachten in geheel Zweden slechts 8 paar slechtvalken jongen groot. Ter vergelijking: in 1954 hadden alleen de provincies Halland, Västergötland en Bohuslän nog 39 bezette horsten. Hierbij moet wel worden vermeld dat genoemde westkustprovincies Zweden's beste slechtvalkgebieden waren. Na 1965 is de situatie stellig niet verbeterd. De slechtvalk is een uitgesproken zeldzaamheid in het land geworden hetgeen wel blijkt uit de reacties van de in het najaar rond Falsterbo verzamelde ornithologen: een doortrekkende slechtvalk wordt daar even hoog aangeslagen als een passerende arend. Bij de zeearend is het vooral de afnemende reproductiviteit die verontrust. Van de enkele tientallen paren zeearenden boekten in 1964 17 paar broedresultaat en in 1965 10 paar. In 1967 brachten slechts 7 paar jongen groot. Niet minder ernstig is de situatie v.w.b. de oehoe. Een onderzoek uitgevoerd in de jaren 1943-1948 leverde naar schatting 455 paar op voor het gehele land. Inventarisaties in 1964 en 1965 leverde een bestand op van ca. 175 paar. Een andere bron geeft echter voor 1965 slechts 129 broedparen. Momenteel rekent men op niet meer dan 80 paar van Europa's grootste uil. Eén van de streken waar de oehoe nog regelmatig broedt is het woeste noordoostelijke deel van de provincie Östergötland. In de Paasdagen van 1970 hadden mijn vrouw en ik het geluk enige avonden een Zweedse ornithologe te kunnen vergezellen naar een plaats waar de oehoe in het vroege voorjaar jaarlijks wordt gehoord en soms gezien. Half-maart had men op de desbetreffende plaats — tamelijk steile met coniferen begroeide rotswanden met aan de voet een meer — reed 3 à 4 oehoes gehoord, een aantal dat hoger was dan vorig jaar. Eind-maart was het weer nog wisselvallig: perioden van zonneschijn werden afgewisseld door langdurige sneeuwbuien; 's nachts daalde de temperatuur tot meer dan — 10° C. Alle grote meren in het gebied zoals Roxen en Tåkern, het bekende natuurreservaat, maar ook het enorme Vättern waren bedekt met ijs en het dikke sneeuwdek maakte het wandelen buiten de wegen nagenoeg onmogelijk. Eerst de laatste avond van ons verblijf hoorden we oehoes. Vanuit onze standplaats tegenover één van de rotswanden konden we geruime tijd de vogels beluisteren. Het zeer luide en doordringende geroep klinkt als „oehoeh” en oehoe”. Het geluid is dermate vèrdragend dat het zeker op een kilometer

Eén van de rotswanden vanwaar wij 's avonds de oehoe hoorden roepen.

afstand hoorbaar moet zijn. Aanvankelijk werd één vogel gehoord waarvan de Zweden schatten dat deze zich op ca. 750 meter bevond. Later begon tevens een tweede exemplaar dichterbij te roepen: op ca. 250 meter afstand. Enkele malen schenen de oehoes zich te verplaatsen. Eind-maart zitten de wijfjes reeds op eieren. Degenen die deze broedplaats kennen houden zich strikt aan de onderlinge afspraak dat gedurende de balts- en broedtijd de rotswanden niet worden betreden. Eerst in de zomer, wanneer eventuele jongen zijn uitgevlogen, wordt het gebied onderzocht teneinde het aantal broedgevallen vast te stellen. Voorheen was dat wel anders. Een in de buurt woonachtige boer bezat jarenlang een wijfje dat hij als pullus uit een horst had genomen. De vogel gedijde goed en het is voorgekomen dat in februari wanneer de oehoes baltsen, 2 of 3 wilde vogels in de bomen rond de kooi of zelfs op de nok van de boerderij zaten te roepen. Oehoes kunnen in gevangenschap tot broeden komen. O.a. in Zweden tracht men tegenwoordig in gevangenschap geboren jongen uit te zetten. Men schijnt hiermee wel bevredigende resultaten te boeken.

Tijdens de nachtelijke excursies werden veel bosuilen gehoord. Pogingen om ook de hier broedende ruigpootuilen op te sporen hadden geen succes. Van enige lentesymptomen was naar onze begrippen nog weinig te bespeuren. De Zweden echter begroetten in blauwe reiger, rietgans, buizerd, Kievit en houtduif — op deze hoogte typische trekkers — hun eerste lentedvogels. De Kieviten hielden zich zonder uitzondering op langs de berm van de grote wegen. Nadat er 's nachts een pak sneeuw was gevallen waren zij spoorloos weer verdwenen. Specifieke overwintersaars in dit deel van Zweden waren o.a. ruigpootbuiserd, klapekster en pestvogel. Van de laatste

soort troffen we in de steden grote vluchten aan. Gelukkig waren we met de waarneming van een grote kruisbek tijdens een excursie naar een gebied waar korhoenders plegen te baltsen. Elders konden we waterspreeuwen in actie zien langs snelstromende beken. Ten zuid-oosten van Linköping bevindt zich een terrein dat enigszins doet herinneren aan ons Twickel: her en der in een parkachtig landschap staan machtige eikengroepen. Goudvinken waren hier bijzonder talrijk en we genoten van baltsende middelste bonte spechten. Naast nog andere spechtensoorten zagen we kortsnavelboomkruipers en de scandinavische vorm van de boomklever. Anderen hadden in dit gebied kort tevoren een steenarend waargenomen.

Stellig waren de excursies gedurende de koude, soms heldere vriesnachten in de uitgestrekte scandinavische bossen onze meest indrukwekkende onder- vindingen. De stilte van het ruige land werd geaccentueerd door het verre gekef van vossen en het geroep van bosuilen. De luide stem van de oehoe in deze omgeving ervoeren wij intens. Laten we hopen dat de Zweden er in zullen slagen deze zo bij hun land passende vogel te behouden.

• G. L. Ouweneel, Kilstraat 22, Maasdam.

Honderden vogels vergiftigd in IJmuiden

Uit één der dagbladen ontleen wij het volgende: Honderden vogels, mussen, spreeuwen en meeuwen zijn 8 oktober 1970 het slachtoffer geworden van een massale vergiftiging op het terrein van de afdeling Edivo van Quaker Oats N.V. in IJmuiden, een fabriek van dieren-voedsel. Het vergif is gestrooid door de afdeling Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw op verzoek van de fabri- kant. De directeur van Quaker Oats- graanproducten N.V. in Rotterdam, drs. T. Zaayer, geeft als commentaar: „Inder- daad is de dienst Faunabeheer op ons verzoek naar IJmuiden gekomen, maar pas nadat wij van de veterinaire inspectie opdracht hadden gekregen de vogels uit onze fabriek te laten verwijderen. De fa- bricage van diervoedsel in Nederland is aan strenge hygiënische eisen ge- bonden.”

Honderden vogels stierven gisteren in tuintjes, op balkons, op daken van flat- gebouwen en gewoon op straat. De po- litie kan weinig doen omdat de slachting

volledig gelegaliseerd werd. De Dieren- bescherming in Den Haag deelde mee, dat er geprotesteerd zal worden.

Quaker Oats in IJmuiden dat voedsel voor honden en katten fabriceert, heeft het vergif laten strooien om mussen te doden. De fabriek zou last hebben gehad van een mussenplaag.

Een ambtenaar van de Dienst Faunabe- heer strooide met het gif alfa chloralosa. Volgens Faunabeheer is dat een zwaar slaapmiddel waardoor de vogels wat ver- suft raken en daarna pijnloos overlijden. Het Ministerie had de strooivergunning verstrekt voor het gebruik in de loodsen van Quaker Oats. Er werd evenwel ook buiten gestrooid. Niet alleen mussen maar ook honderden andere vogels wer- den het slachtoffer. Van de slaapkuur en de pijnloze dood bleek in de praktijk weinig terecht te komen. De vogels raak- ten inderdaad enige tijd versuft, maar begonnen daarna te spartelen, krampbe- wegingen te vertonen en spiertrekkingen te krijgen. De Stichting Vogelrampen- fonds heeft telegrafisch bij de minister van Landbouw en Visserij Lardinois krachtig geprotesteerd tegen wat zij noemt „de vogelmoord in IJmuiden”.